ו: שבועות שתים פרק ראשון שבועות

**ואם איתא ליתני של צמר דיהה הימנה. מימה דע"כ צריך למיתני שלג וסיד דאמ"ק קאי דקתני הפתוך שנשלג כיין המוזג בשלג הפתוך שנסיד כיין המוזג בחלב דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כו' וי"ל דהיינו דקמשני אמרי אין כדמתניא כלומר לא נקט סיד דוקא אלא קאי אמ"ק או שמא רבי נתן מגיה נמי במילתיה דרבי ישמעאל שאת במקום סיד: ואין אחרת לבנה. והא דכתיב (תהלים קמז) הנותן שלג כצמר אומרמיה דקרא למיתני שאינו מצוי במצוי: גלימא דביתנא ושחקיה. פי' בקונטרס דחדש יותר נכון ולא יתכן דנפ' כל היד (נדה דף יז.) משמע דשחקים לגנים יותר ומעלו טפי לבדיקה אלא לענין חשיבות נקט ליה דומיא דכל הני דלעיל ומיהו בנדה י"ל דמעלו לבדיקה לפי שהם רכים יותר אבל הקונטרס פירש שם לפי שהם לגנים יותר ט): לא הזהיר אלא על טומאת מקדש וקדשיו. פירש בקונטרי' אזהרת קדש דכתיב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר ותימה דנפרק בתרא דמכות (דף יז:) משמע דאין לרבי יוחנן וכן לריש לקיש אמי הלי קרא לאזהרת תרומה ואזהרת קדש נפק' לן לר' יוחנן מג"ש דטומאתו טומאתו ממקדש ולר"ל מבכל קדש לא תגע ואיתן פירוש הקונטרס להוא תנא דאמר נפ' הערל (יבמות עה. וש"נ) בזב בעל ג' ראיות ובמצורע מוחלט הכתוב מדבר ומאי אשר יטהר עד דמייתי כפרה והני אמוראי דמכות דרבי ישמעאל דפליג עליה התם ומוקי לה בתרומה ור' יוחנן גופיה מסיק לה בפרק הערל (שם דף עד.) משמיה דרבי ישמעאל איזהו דבר השוה בזרעו של אהרן הוי אומר זה תרומה: אימא תרומה. פירוש אימא נמי תרומה אבל אין לפרש אימא דוקא תרומה אבל מקדש וקדש דאיכא כרת לא תסגי ליה בקרבן עולה ויורד דהא בסמוך לא פריך הכי אלא משום דכתיב ביה מיעוטא וס"ל דהוה מצי למיפרך אימא טמא שמשם שאפשר להיות איסור עבודה אלא איסור מקדש כגון שנטמא בעזרה ואלא אלא שהיה והפך בעזרה דרך הליכתו דבאמר נפ"ב לקמן (דף יז:) אלא משום דהיא גופה גמר מתרומה בפרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פג:) להכי נקט תרומה ומטומאת כהנים לא מצי למיפרך שלא הזהרו אלא על המת והכא כתב ארץ ונגלה:

לא אשכחן עון מיתה דמחייב עליה קרבן. מימה ה"נ לא אשכחן עון כרת דמחייב עליה קרבן עולה ויורד ט) ויש לומר דהוה טעמא עדיף ליה טפי: עולה

ואם איתא של צמר דיהה הימנה מיבעי ליה אמרי אין הכי נמי והתניא רבי נתן אומר לא שאמר ר' עקיבא של סיד דיהה הימנה אלא של צמר דיהה הימנה ומנלן דבהרת עזה היא אמר אביי אמר קרא [1]ואם בהרת לבנה היא היא לבנה ואין אחרת לבנה תנו רבנן [a]בהרת עמוקה וכן הוא אומר [2]ומראה עמוק מן העור [b]כמראה חמה העמוקה מן הצל [3]שאת [c]אין שאת אלא גבוה וכן הוא אומר [4]על כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות ספחת אין ספחת אלא טפילה וכן הוא אומר [5]ואמר ספחני נא אשכחן טפילה לשאת טפילה לבהרת מנלן אמר רבי זירא נאמרה [6]לבנה בשאת ונאמרה לבנה בבהרת מה לבנה האמורה בשאת יש לה טפילה אף לבנה האמורה בבהרת יש לה טפילה במתניתא תנא הטיל הכתוב לספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שטפילה לשאת כך טפילה לבהרת: שאת כצמר לבן: [d]מאי צמר לבן אמר רב ביבי אמר רב אסי צמר נקי בן יומו שמכבנין בו למילת אמר רבי חנינא משל דרבנן למה הדבר דומה לתרי מלכי ולתרי איפרכי מלכו של זה למעלה ממלכו של זה ואיפרכו של זה למעלה מאיפרכו של זה האי זה למעלה מזה וזה למעלה מזה הוא אלא מלכו של זה למעלה מאיפרכיה דנפשיה ומלכו של זה למעלה מאיפרכיה דנפשיה רב אדא בר אבא אמר כגון מלכא ואלקפטא [7]רופילא וריש גלותא האי זה למעלה מזה הוא אלא כגון מלכא ורופילא ואלקפטא וריש גלותא רבא אמר כגון שבור מלכא וקיסר א"ל רב פפא לרבא הי מייניהו עדיף אמר ליה [8]בחורשיא קא אכיל ליה פוק חזי טיבעא דמאן סגי בעלמא דכתיב [9]ותאכל כל ארעא ותדושנה ותדקנה [10]א"ר יוחנן זו רומי חייבת שטיבעה יצא בכל העולם כולו רבינא אמר כגון גלימא דעמר ושחקיה סדינא דכיתנא ושחקיה: את שיש בה ידיעה בתחלה וכו': ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו ודין הוא הואיל והזהיר וענש על הטומאה וחייב קרבן על הטומאה מה כשהזהיר וענש על הטומאה לא הזהיר וענש אלא על טומאת מקדש וקדשיו [2]אף כשחייב קרבן על הטומאה לא חייב אלא על טומאת מקדש וקדשיו ואימא תרומה שהזהיר וענש לא אשכחן עון מיתה דחייב עליה קרבן אימא ה"מ קרבן קבוע אבל

ואם איתא. דלמר אחר שגג מני להו: של צמר דיהה הימנה מיבעי ליה. דיהה פליג"ח בלע"ז: עמוקה וגבוה לאו דוקא קאמר אלא גרמיא כעמוקה: **[e]ספילה לבהרת מנלן.** לרבנן קבעי לה דאילו לרבי עקיבא ליתא ליה ריבוי ספילה לבהרת: **ספחני.** אספני: **מכבנין.** לשון הרמלים יולאות כבונות (שבת דף נב:) וכמו (גיטין דף יד:) מנתן כבנתי לבתי פרמוי"ל והוא(f) בת נפש שקורין נוטש"ל שמתכרין בה פתיחות פי המלוק כך כשנולד הכבש והאם לוחכתו אין(g) למרו נקי [h]באותו יום והרוצה להגיעו למילת עושה לכבש מעטה עור ומכבנו עליו אלא יתפרד ונמצא הגמר מכוסה כל הימים: **מלכו של זה.** בהרת שהוא מלכו של סיד למעלה משאת שהוא מלכו של קרוס ולכן הן מלטרפין הבהרת והשאת ואיפרכו של מלך זה למעלה מאיפרכו של מלך זה סיד למעלה מקרוס וממילא שמעינן דסיד למעה משאת הוא: **אלא מלכו של זה למעלה מאיפרכיה דנפשי'.** כל איפרכים הולך אחר מלכו כך כל תולדה מלטרפת לאביה: הכי גרסינן **ומלכו של זה למעלה מאיפרכיה דנפשיה: מלכא ואלקפטא.** שני מלכים הם ומלכא משיב מאלקפטא: **רופילא.** איפרכוס של מלכא: **וריש גלותא.** איפרכוס של אלקפטא: **כגון מלכא ואלקפטא.** כשמהלכין זה אחר זה כסדר זה הולכים: **האי זה למעלה מזה הוא אלא כגון מלכא ורופילא ואלקפטא וריש גלותא.** כשמהלכין שניס כל איפרכוס הולך אחר מלכו: **שבור מלכא.** מלך פרס וקיסר מלך רומי וכל אחד יש לו איפרכוס: **הי מייניהו עדיף.** שבור או קיסר: **בחורשיא אכיל ליה.** האיש הזה מוטמן ביערים כל ימיו שלא שמע בטיבעה של מלכות רומי והולרך לשאול זאת. וכך פפא משום דאקדים רבא שבור מלכא לקיסר הוא דשייל וכבא מיולאה עשה שהיה מחמיו במלכותו כדאמר במס' מגילה (דף ה:) שדור דבי שבור מלכא וגרכוהו: **רומי חייבת.** תרגום של רשעה שנאמר (מלאכי א) וקראו להם גבול רשעה: **רבינא אמר.** משל דרבנן כגון גלימא דעמרא שהוא מלוכן כשהוא חדש וליבוטו מבהיק הרבה יותר משל טלית שנה: **וגלימא דביתנא ושחקיה.** שהחדש נבן הרבה משל ישן אבל החדשות של זו ושל זו קרובות להיות שוות. כך הבהרת גבוהה הרבה מן הסיד שהוא תולדתו והשאת מן הקרוס והאמת קרובים להיות שוים: **שאין הכתוב מדבר.** פרשת קרבן עולה ויורד (ויקרא ה) שחייבתו קרבן על הטומאה מנין שאין מחייבו על מגע אלא אם כן אוכל באותה טומאה קדש או נכנס למקדש: **ודין הוא.** הרי אתה דן מאליו: **הואיל והזהיר וענש.** על הזדון טומאה

ואם איתא. דלמר אחר שגג מני להו: [i]לא אשכחן עון מיתה דמחייב עליה קרבן. אמר מר כי יחלנהו(i): **לא אשכחן עון מיתה דמחייב קרבן.** שאין מטאת בתה אלא אשגגת כרת כדאמרי' בהוריו' (ח.): **מידי** וחייבין נמי קרבן על שגגת טומאה מה מלינו כשהזהיר וענש כרת על זדון טומאה בטומאת מקדש וקדשיו הזהיר וענש שנאמר (ויקרא כא) יאלא יטמאו את מקדשי הרי זה אזהרת מקדש בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר (שם כב) הרי אזהרת קדש כי את מקדש ה' טמא ונכרת (במדבר יט) הרי עונש מקדש והנשם אשר תאכל בשר מזבח השלמים וגו' (ויקרא ז) הרי עונש קדש: **תרומה.** אם אכל תרומה בטומאה הזהיר וענש דכתי' בקדשים לא יאכל ותרומה בכלל מדכתי' בה בהאיש ענינא וכא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואמרינן ביבמו' (עד:) דבתרומה קאי מדתלי' בהערב שמש דאילו קדשים עד דמייתי כפרה: **ועונש.** ומתו כי כי יחללוהו(i): **לא אשכחן עון מיפה דמחייב קרבן.** שאין מטאת בתה אלא אשגגת כרת כדאמרי' בהוריו' (ח.): **והזהיר וענש.** על הזדון טומאה

ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה וחייב קרבן על הטומאה שנאמר או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה וגו' מה זה שהזהיר וענש לא הוא אלא בטומאת מקדש וקדשיו. אף זו הטומאה שחייב בה קרבן אינו אלא בטומאת מקדש וקדשיו. ודחי' ואימא טומאת תרומה דהא אית בה הזהרה וענש דכתיב ולא תשאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. ופרקינן תרומה עון מיתה היא ולא אשכחן בעון מיתה דחייב קרבן. ואמרינן נהי דאינו חייב קרבן קבוע קרבן עולה ויורד ליחייב.

עין משפט נר מצוה

כה א מי' פ"ל מהל' טומאת צרעת הלי' ו:
כו ב עיין בהגאות סס וכו"מ:
ג [מי' פ"י מהל' שגגות הלכה ה]:

תורה אור השלם

1. ואם בהרת לבנה הוא בעור בשרו ועמק אין מראה מן העור ושערה לא הפך לבן והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים: ויקרא יג ד
2. וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן העור צרעת הוא במכוה פרחה וטמא אתו הכהן נגע צרעת הוא:
ויקרא יג כה
3. אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים:
ויקרא יג ב
4. ועל כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות: ישעיהו ב יד
5. והיה כל השותר בביתך יבוא להשתחות לו לאגורת כסף וכסר לחם ואמר ספחני נא אל אחת הכהנות לאכל פת לחם: שמואל א ב לו
6. וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת:
ויקרא יג י
7. כן אמר חזיותא רבריעיתא מלכו רבריעאה תדוא בארעא די תשנא מן כל מלכותא ותאכל כל ארעא ותדושנה ותדקנה: דניאל ז כג

רבינו חננאל

a) הוה ליה למימר דהא שאת עדיפא מסיד. אמרי אין דהא תניא הכי ר' נתן אומר לא שאמר ר' עקיבא של סיד דיהה הימנה אלא של שאת דיהה הימנה. בהרת עזה כשלג שנאמר והנה הרים מצוערות כשלג. בהרת לבנה היא. אין לבנה למעלה הימנה. תנא הטיל הכתוב הספחת בין שאת לבהרת. כשם שטפילה לזו כך טפילה לזו. ומנא לן שהספחת טפילה היא שנאמר ספחני נא אל אחת הכהנות לאכל פת לחם. שאת אין שאת אלא גבוהה שנאמר על ההרים הגבוהים ועל הגבעות הנשאות. ומראה עמוק מן העור כמראה חמה העמוקה מן הצל. שאת כצמר לבן שהוא נקי בן יומו שמכבנין אותו למילת. א"ר חנינא משל (דר' חנינא) (דרבנן) למה הדבר דומה לתרי מלכי ותרי איפרכי. מלכו של זה למעלה מאיפרכו (של זה) דנפשיה וכן מלכו של זה למעלה מאיפרכו דנפשיה והוא כגון מלכא ורופילא אלקפטא וריש גלותא. א"ל רב פפא לרבא שבור מלכא חשיב או קיסר. א"ל רבא בי חרשיה אכול ליה. פי' מכה אוכלת לך בעניך. כלומר איך ראה טיבעא דמאן סגי בעלמא אלא טיבעא דקיסר קאזלא כו' יותנן דאמר מאי דכתיב ותאכל כל ארעא ותדושנה ותדקנה. זו רומי חייבת שטבעה יוצאה בכל העולם. ב) בדפוס מרגיז בקרחתו בשחיקותיה שחקידה. פי' בלאותיהם: סתני' כל שיש בה ידיעה בתחלה כו' ת"ר בתורת כהנים מנין שאין חייב אלא בטומאת מקדש וקדשיו. הזהיר וענש על הטומאה במקדש.

מסורת הש"ס

ט) [כ"ב פר. בכורי' מת. מולין פג.]. ל. ב) [סוטה ה:]. ג) [שבת נד.]. ד) [נלמין רומי הוא של המלך. מוסף הערוך]. ה) [עי' בערוך ערך חרס ב' מה שפירש כשם רב האי גאון]. ו) ע"ז ב:. ז) [ל"ל אחר ד"ה ספחני]. ח) [רש"ש מהר"ן]. ט) [ל"ל כתותו. יעב"ץ וכ"ה הרש"ל בדפוס הראשון]. י) [ל"ל ולא יטמאו את מחניהם (במדבר ה:, כ) [ויקרא כב]. ל) [וע"ע תוס' נדה יז. ד"ה הא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכבנין וכו' והוא בית נפש:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה לא אשכחן וכו' וריל דה"ם עדיף טפי. וקשה לי דמ"מ אמרי לאמרי' מידי דהוי אשמעינא קול ולגבי תרומה ליכא כלל סברת לא מצינו דעון מיתה חייב קרבן דמידי דהוי אשמעינא קול ונשאר ממילא הסברא לאוקמי תרומה ולא נמקדש מכח הסברא דלא מצינו דעון כרת דלגבי כעולה ויורד א"כ מאי פרכי' ואימא הא לגבי לעמוטי הקדש הא ליכ ל"ל קרא דמסברא מוקמי' בתרומה ולא נמקדש ומוכח דהא לעמוטי תרומה ול"ע:

לעזי רש"י

פליח"א (פלר"א). חיוור. פרמו"ל (פרימ"ל). סנר. נושקי"א. סיכה. מכבנה.

מוסף רש"י

עמוק. דהייט שפל, כמראה חמה שגראית עמוקה, שפל מן הגל (בכורות מא.) חמה אלא על גרלות עמוקה, וכן כל לבן ושחור בבשר מראה הלבן עמוק, כך בהרת לבנה היא (חולין סג.). שמכבנין בו. קושרין נגד פניהו ניים שולה שלמרו נקי ומשמר למרו שלא יוקה, למילת. לעשות מלמרו כלי מילת. מכבנין, על שעושין כמין קרסי מחכת לאחר הכנגד, כמו מתנן כביעתי לבתי. משל"פ בלע"ז (שבת נד. ועי' יחוקאל כז יח). ואלקפטא. דוסות (זבחים צז:).

רבינו חננאל (המשך)

יטמאו את מחניהם. וענש שנאמר כל הנוגע בבת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא [את משכן ה' טמא] ונכרתה וגו' (במקדש) [ובקדש] הזהיר אמר ריש לקיש בכל קדש לא תגע וגו' ותניא כוותיה ומפורש בפרק אלו הן הלוקין בתחלתו ג) ראתקש קדש למקדש. ועוד מפורש ביבמות פרק הערל כי זו הנגיעה אכילה היא. וענש נפש כי הגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה וגו'

ה) נרחה דל"ל ואם איתא של צמר דיהה הימנה הוה ליה כו'. ו) תוי' ל"ל ושמקיה פי' נלאותיהם כמתרגמינן בקרחתו כשחיקותיה. ז) תוי' ל"ל דמתלנו דמיירי בתחלה דאתקש קודש וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com